

РОБЪРТ ШЕКЛИ ТЕМПЕРАМЕНТИТЕ

Превод от английски: Рени Димитрова, 1997

chitanka.info

Алистър Кромптън бе точен стереотип и дълбоко презираше този факт. Но не можеше да направи нищо по този въпрос. Искаше или не искаше, личността му бе монолитна, желанията му — предвидими, а страховете му — очевидни за всеки. И което бе по-лошо, и външният му вид съответстваше на характера му с нечовешка точност.

Кромптън бе среден на ръст, болезнено слаб, с остър нос и тънки устни. Косата му вече оредяваше, очилата бяха с изпъкнали лещи, очите — безизразни, а лицето — с рядко набола брада. Приличаше на чиновник. Той *беше* чиновник.

Който и да го погледнеше, можеше да каже, че този човек е незначителен, пунктуален, предпазлив, нервен, пуритан, обидчив, изплашен, разсъдлив и потиснат. Дикенс би го описал като човек, съзнаващ собствената си незначителност, настанен на някакъв висок стол и драскащ непрекъснато из прашните регистри на някоя голяма фирма. Лекарите от 19-и век биха видели в него олицетворение на един от четирите основни характера, които ръководят човешкия темперамент и чиято база може да бъде открита в основните качества на земята, въздуха, огъня и водата. В случая, Кромптън беше с меланхоличния характер на водата, изпълнен със студенина и суха черна жлъч, които го превръщаха в докачлив и затворен човек.

Освен това Кромптън бе триумф за Ломброзо и Кретчмър, затворен в собствената си предпазливост човек, олицетворение на тъжната страна на човечеството.

И което бе най-лошото, Кромптън съзнаваше напълно и изцяло своята слаба, неоформена и предвидима личностна характеристика. Съзнаваше я, ядосваше ѝ се, но не можеше да направи нищо освен да мрази добронамерените лекари, които му я бяха натресли.

Навсякъде около себе си Кромптън със завист наблюдаваше хората в прекрасната им цялост, с всичките им недостатъци, изтъкани от противоречия, непрекъснато изскачащи извън рамките на стереотипа, в който обществото се опитваше да ги вкара. Той виждаше проститутки, които не бяха добросърдечни, сержанти в армията, които презираха бруталността, богати хора, които никога не се отдаваха на благотворителност, ирландци, които мразеха битките, гърци, които никога не бяха виждали кораб и французи без всякакъв усет за логика. По-голямата част от човешката раса като че водеше живот, изпълнен с непредвидими събития, внезапни избухвания на страсти и странни

желания. Хората говореха едно, а вършеха друго, отричаха се от произхода си, нарушаваха ограниченията, объркваха психолозите и социолозите и караха психоаналитиците да се отдават на пианство.

Но това величие бе невъзможно за Кромптън, чиито лекари го бяха лишили от целостта в името на разума.

С дяволската точност на робот Кромптън цял живот сядаше зад бюрото си точно в девет всяка сутрин през работните дни от седмицата. В пет той подреждаше внимателно встрани папките си и се връщаше в мебелираната стая. Там изяждаше пестеливия си порцион от безвкусна здравословна храна, изиграваше три пасианса, попълваше една кръстословица и се оттегляше върху тясното си легло. Всяка събота вечер през живота си Кромптън ходеше на кино, блъскан от веселите и непредвидими младежи. Неделите и празничните дни бяха посветени на изучаването на Евклидовата геометрия, защото Кромптън вярваше в самоусъвършенстването. Веднъж месечно Кромптън се промъкваше до будката за вестници и си купуваше списание с похотливи картинки. В самотата на стаята си той им се любуваше, а после в изблик на самообвинение, разкъсваше презряната хартия на парчета.

Кромптън съзнаваше, разбира се, че е бил превърнат в стереотип за свое собствено добро. И се опитваше да се примири с този факт. За известно време той си бе създал компания от други едностранчиви, незначителни личности. Но другите, с които се запозна, бяха благодушни, равнодушни и самодоволни в своята непълноценност. Те си бяха такива по рождение за разлика от Кромптън, когото лекарите бяха променили на единадесетгодишна възраст. Скоро той откри, че хората като него бяха непоносими дори и за самия него, а той бе непоносим за всички останали.

Опита се с желание да прескочи ограниченията на личността си. Веднъж даже обмисли възможността да емигрира на Венера или Марс, но така и не го направи. Записа се в нийоркската служба за романтични услуги и те му организираха любовна среща. Кромптън тръгна да се срещне с непознатата си избраница пред театъра на Лой „Юпитер“, забол бял карамфил в ревера си. Но на една пресечка от театъра започна да се тресе неконтролируемо и се наложи да се върне в стаята си. Тази нощ той реши шест кръстословици и изигра девет пасианса, за да успокои нервите си, но даже и това не помогна.

Колкото и да се опитваше, Кромптън не можеше да се откъсне от тесния затвор на характера си. Яростта към себе си и към лекарите, които му мислеха доброто, нарастваше и заедно с нея и нуждата от самоусъвършенстване.

За него имаше само един начин да постигне красивото разнообразие от възможности, противоречия и чувства, *човечността*, която останалите хора притежаваха. Затова Кромптън работеше и чакаше, докато най-после навърши тридесет и пет години. Това бе минималната възраст за получаване на съгласие за реинтеграция на личността според федералните закони.

В деня след тридесет и петия си рожден ден Кромптън напусна работата си, изтегли внимателно събираните си спестявания от седемнадесет години трудова дейност и отиде при доктора си, твърдо решен да си възвърне онова, което му е било отнето.

Старият доктор Беренджър заведе Кромптън в стаята си за консултации, настани го в удобен стол и заговори:

— Е, момчето ми, отдавна не сме се виждали. Как си?

— Ужасно — отвърна Кромптън.

— Какво те тревожи?

— Собствената ми личност — каза Кромптън.

— Ааа — измърмори възрастният доктор, като гледаше с обич чиновническото лице на Кромптън. — Чувстваш се малко ограничен, а?

— Ограничен е меко казано — честно отвърна Кромптън. — Аз съм една машина, робот, нищожество...

— Хайде сега — успокоително заговори доктор Беренджър. — Сигурно не е чак толкова лошо. Приспособяването изисква време...

— Омръзнал съм си до смърт. На самия себе си — спокойно възрази Кромптън. — Искам да се реинтегрирам.

Докторът се поколеба.

— И освен това — продължи Кромптън, — вече мина тридесет и петият ми рожден ден. Според федералните закони аз имам пълно право да се реинтегрирам.

— Имаш — каза доктор Беренджър. — Но като твой приятел и като лекар, Алистър, аз бих те посъветвал най-сериозно да не го правиш.

— Защо?

Старият доктор въздъхна и склучи пръсти.

— Ще бъде опасно за теб. Твърде опасно. Може би фатално.

— Но все пак ще имам шанс, нали?

— Малък. Почти никакъв.

— Щом все пак има някакъв шанс, аз искам да използвам правото си на реинтеграция.

Докторът въздъхна отново, отиде при папките си и извади една доста дебела.

— Добре — каза той. — Нека прегледаме отново твоя случай.

Алистър Кромптън бе роден в семейството на Лайли и Бет Кромптън в Амундсенсвил, земята на Мари Байрд в Антарктика. Бащата беше началник-смяна в мините „Скот Плутониум“, а майката работеше на половин работен ден като монтажник в малка фабрика за транзистори. Двамата родители имаха удовлетворителни данни за умствено и физическо здраве. Детето Алистър показваше чудесни признаци за следродова адаптация.

През първите си девет години Алистър изглеждаше нормален във всяко отношение с изключение на известна капризност. Но децата често са капризни. Иначе Алистър беше любознателен, енергичен, нежен и добросърдечен, и доста над средното ниво на интелигентност. На десетата година капризността му показва значително нарастване. В някои дни детето оставаше с часове на стола си, загледано в пространството. Понякога не отговаряше, когато го викаха.

(Тези „замечтавания“ не бяха разглеждани като симптоми. Приписаха ги на мечтателността на едно дете с по-голямо въображение, които то ще преодолее с израстването си.)

Но „замечтаванията“ на Алистър зачестиха и станаха по-продължителни. Той започна да изпада във внезапни раздразнения, за които местният лекар му предписа успокоителни. Един ден, на възраст десет години и седем месеца, Алистър удари едно момиченце без видима причина. Когато тя се разплака, той се опита да я удуши. Когато видя, че няма да успее да я надвие, той сграбчи един учебник и се опита да ѝ счупи главата. Един възрастен успя да издърпа ритация и пищящ Алистър. Момичето бе с мозъчно сътресение и лежа в болница почти година.

Когато разпитаха Алистър, той твърдеше, че не го е извършил. Някой друг го бил направил. Той никога нямало да нарани *никого*, особено пък *това* момиченце, което той много обичал. Следващите въпроси само го накараха да се заинати и да се унесе в мълчание, което трая пет дена.

Дори и в този момент още бе възможно Алистър да бъде спасен, ако някой бе успял да разпознае ранните симптоми на вирусната шизофрения. Тази болест се поддаваше на съответно лечение дори и при най-малките.

В умерените зони вирусната шизофрения върлуваше от векове и понякога избухваше в епидемии като онази лудост по класическите танци от Средновековието. Имунологията още не бе открила ваксина против този вирус. Стандартната техника на лечението изискваше незабавно и пълно разделение, докато шизоидните личности още са покорни, откриване и съхраняване на водещата личност и интегриране на останалите чрез проектора на Микелсон в пасивната субстанция на дюрерови тела.

Дюреровите тела бяха саморазвиващи се андроида с приблизително четиридесетгодишна трайност. Те, разбира се, бяха нежизнеспособни. Но федералните закони позволяваха реинтеграция на личността на възраст от тридесет и пет години. Личностите, развили се в дюреровите тела, можеха по желание на доминиращата личност да бъдат взети обратно от оригиналния ум и тяло, а и имаше доста високи възможности резултатът от реинтеграцията и пълното сливане да бъде добър...

Ако разделението е било извършено навреме.

Главният лекар в малкия изолиран Амундсенвил беше добър в лечението на замръзвания, снежна слепота, рак, нежелана меланхолия и други обикновени болести, характерни за замръзналия юг. Но не знаеше нищо за болестите на умерената зона.

Алистър бе приет в градската болница за двуседмично наблюдение.

През първата седмица той бе капризен, срамежлив и неспокоен, с моментни изблици на предишната му веселост. През втората седмица започна да показва определена обич към медицинската си сестра, която заяви, че той е истинско сладурче. Под влиянието на успокояващото й

топло отношение Алистър започна да прилича на онова, което бе преди.

На тринадесетия си ден в болницата Алистър поряза лицето на сестрата със счупена чаша, а после направи отчаян опит да пререже собственото си гърло. Той бе хоспитализиран заради раните си и изпадна в каталепсия, която докторът сбърка с обикновен шок. Бе му предписана почивка и тишина, а при дадените обстоятелства това бе най-лошото. След две седмици вцепенение, характеризиращо силната каталепсия, болестта достигна върха си. Родителите на Алистър изпратиха детето в известната клиника „Ривера“ в Ню Йорк. Там веднага и точно поставиха диагноза за болестта му като вирусна шизофрения в напреднал стадий.

Вече на единадесет години Алистър имаше съвсем малко контакти със света, недостатъчни, за да осигурят работна основа за специалистите. Все по-често бе в състояние на кататония и шизоидните характери в личността му се затвърдиха невъзвратимо. Той живееше в свой собствен призрачен свят сред кошмарите, които бяха станали единствената му компания. В толкова напреднал стадий пълното разделение имаше съвсем малък шанс за успех. Но без разделението, Алистър би бил обречен да изживее остатъка от живота си в лудница почти в безсъзнание и винаги тормозен от сюрреалистичните чудовища на разума си.

Родителите му избраха онова, което им се виждаше по-малкото зло, и подписаха документите, които позволиха на лекарите да направят един закъснял и отчаян опит за разделение.

Алистър бе подложен на операция на единадесет години и един месец. Под дълбока синтохипноза в него бяха открити три различни личности. Лекарите ги извлякоха и направиха своя избор. Две от личностите бяха проектирани в дюрерови тела. Третата, определена за най-подходящата, бе върната в оригиналното тяло. И трите личности преживяха травмата и операцията бе определена като успешна в известни граници.

Неврохипнотикът, който отговаряше за него, доктор Влажйек, отбеляза в доклада си, че и трите личности, еднакво неадекватни, не биха могли да се надяват на определен успех в процеса на реинтеграция на законната възраст от тридесет и пет години. Операцията бе извършена твърде късно и личностите бяха загубили

жизненото си богатство от допълнителни характерни черти и красота. Докладът му препоръчваше да им бъдат отнети правата за реинтеграция, за да могат те да изживеят живота си по възможност всяка сама за себе си.

Двете дюрерови тела бяха преименувани и изпратени за осиновяване на Марс и Венера. Докторите им желаеха всичко най-хубаво, но не очакваха много.

Алистър Кромптън, доминиращата личност в оригиналното тяло, се възстанови от операцията, но жизненоважните две трети от него липсваха заедно с шизоидните личности. Някои чисто човешки качества, чувства и възможности му бяха отнети и никога нямаше да могат да бъдат заменени или добавени.

Кромптън порасна с единствените си индивидуални характеристики: чувство за дълг, чистота, упоритост и предпазливост. Неизбежното засилване на тези му качества го превърна в стереотип, една монолитна личност, съзнаваща липсата на определени качества в характера си и страстно желаеща цялост, сливане, реинтеграция...

— Ето какво имаме, Алистър — каза доктор Беренджър и затвори папката. — Доктор Влажйек най-сериозно възразява против реинтеграцията. Аз, за съжаление, съм съгласен с него.

— Но това е единственият ми шанс — каза Кромптън.

— Това изобщо не е никакъв шанс — възрази доктор Беренджър. — Ти можеш да вземеш тези личности в себе си, но нямаш стабилността да ги удържиш под контрол, да ги слееш. Алистър, ние те спасихме от вирусната шизофрения, но предразположението ти си остана. Ако се опиташ да се реинтегрираш, ще попаднеш направо в лапите на функционалната шизофрения и няма да има спасение!

— Други са успявали — възрази Кромптън.

— Разбира се. Много други. Но те обикновено са били оперирани навреме. Преди шизоидните им части да са се затвърдили.

— Ще трябва да поема този риск — каза Кромптън. — Искам да получа имената и адресите на моите дюрери.

— Ти не чу ли какво ти говоря? Всеки опит за реинтеграция ще означава за теб лудост или нещо по-лошо. Като твой лекар аз не мога...

— Дай ми адресите — настоя хладнокръвно Кромптън. — По закон аз имам това право. Чувствам, че съм достатъчно стабилен, за да държа под контрол останалите компоненти на личността си. А когато те ми се подчинят напълно, ще последва сливането. Ще се превърнем в един организъм. И аз ще бъда цялостна човешка личност.

— Ти дори не можеш да си представиш какво представляват тези, останалите Кромптън — каза докторът. — Ти преценяваш себе си като адекватен? Алистър, та ти беше връх на объркаността!

— Не ми пука какви са те — упорстваше Кромптън. — Те са част от мен. Имената и адресите, моля.

Като поклащаше с укор глава, докторът написа на един лист имената и адресите и го подаде на Кромптън.

— Алистър, практически нямаш шанс за успех. Моля те да премислиш...

— Благодаря, доктор Беренджър — каза Кромптън, поклони се леко и си тръгна.

Щом излезе от кабинета обаче, самоконтролът на Кромптън започна да се пропуква. Не бе посмял да покаже пред доктор Беренджър несигурността си. Добросърдечният старец със сигурност щеше да го убеди да се откаже от исканата реинтеграция. Но сега, когато имената бяха в джоба му и той сам носеше цялата отговорност, нетърпението започна да го обхваща все по-силно. Връхлетя го нервна криза, която разтрепери цялото му тяло. Едва успя да се удържи, за да вземе такси, да се върне в мебелираната си стая и да си легне в леглото.

Лежа цял час и тялото му бе разтърсвано от нервни спазми, а той се бе хванал за дъската над главата си и я стискаше като удавник. После кризата мина. Скоро можеше да контролира достатъчно добре ръцете си, за да държи листа, който докторът му беше дал.

Първото име бе на Едгар Лумис от Елдерберг, Марс. Другият беше Дан Стак от Ийст Марш, Венера. На листа беше написано само толкова.

Как ли изглеждаха тези одушевени части от личността му? Какъв темперамент, какви стереотипни форми притежаваха тези откъснати от самия него части?

В листа не пишеше нищо. Трябваше да отиде и сам да открие.

Той започна да реди един пасианс и да обмисля рисковете. Пораншният му, неинтегриран разум бе показвал определена тенденция към мания за убийство. Щеше ли това да се възстанови сега при сливането, ако се предположи, че то е възможно? Има ли той правото да освободи едно бъдещо чудовище и да го пусне по света? Разумно ли постъпва, като предприема тази стъпка, която представлява сериозна заплаха от лудост, кататония, смърт?

Кромптън мисли по този въпрос до късно през нощта. Той сгъна внимателно листа и го сложи в чекмеджето. Колкото и да желаше реинтеграцията и целостта, опасностите бяха наистина твърде големи. Настоящото му съществуване изглеждаше за предпочитане пред лудостта.

На следващия ден той излезе и си намери работа като чиновник в една известна и уважавана фирма.

Старите навици го завладяха веднага. Той отново с роботизирана сигурност заставаше зад бюрото си точно в девет всяка сутрин, тръгваше си в пет и се връщаше към мебелираната си стая и безвкусната храна, изиграваше три пасианса, решаваше една кръстословица и си лягаше в тясното легло. Отново ходеше на кино всяка съботна вечер и веднъж месечно купуваше, разглеждаше и разкъсваше порносписание.

Самосъжалението му нарасна. Започна да събира колекция от марки, отказа се, записа се в градския клуб на щастливците и отиде да изтанцува първия си вдървен и неспокоен танц, опита да се научи да играе шах и се отказа... Ограничеността му не можеше да бъде преодоляна по този начин.

Навсякъде около себе си виждаше противоречията на човешкия характер с безкрайното им богатство и разнообразие. Пред него се разгръщаше пиршеството на живота, което той не можеше да вкуси. Плашеше го едно видение. На самия него, прекарващ още двадесет години в монотонно и бездушно вегетиране, тридесет, четиридесет години, без разнообразие, без надежда, прекъснати единствено от смъртта.

Кромптън прекара шест месеца в мисли по този въпрос. Мислеше методично и постоянно, както само той можеше. Накрая

реши, че лудостта е за предпочитане пред настоящото му съществуване.

Затова напусна работата си отново, изтегли педантично събираните спестявания, но този път си купи билет втора класа до Марс, за да потърси Едгар Лумис от Елдерберг.

Въоръжен с достатъчно количество кръстословици, Кромптън се яви на космодрума „Айдълуайлд“ в определеното време, изтърпя високогравитационното прехвърляне на Трета станция, прекачи се на совалката „Локхийд — Лакауана“ до точката на прехвърляне, хвана „Хуповър“ до станция „Марс едно“, премина през митницата, имиграционната и здравната служба и полетя със совалката надолу към Порт Нютън. Там прекара трите дена за аклиматизация, научи се как да използва допълнителната стомашна торбичка за дишане, стоически понесе укрепващите инжекции и накрая получи пътна виза за целия Марс. Въоръжен с всичко това, той хвана експреса за Елдерберг, намиращ се в близост до марсианския южен полюс.

Експресът пропълзя по плоските монотонни марсиански равнини, покрай ниските сиви хрусталаци, бореци се за живот в студения разреден въздух, през блатистите области на тъмнозелената тундра. Кромптън си решаваше кръстословиците. Когато кондукторът обяви, че пресичат Големия канал, той погледна навън с внезапен интерес. Но каналът представляваше просто леко наклонено легло на изчезнала река. Растителността по тинестото му дъно беше тъмнозелена, почти черна. Кромптън се върна към кръстословиците си.

Минаха през Оранжевата пустиня и започнаха да спират на малки гари, където брадати емигранти с широкополи шапки очакваха пристигането на експреса, за да получат поръчаните си витаминови концентрати и микрофилмирования „Сънди Таймс“. Накрая достигнаха покрайнините на Елдерберг.

Този град беше местният център на цялата минна промишленост и земеделие на южния полюс. Той също беше и курорт за богатшите, които идваха да се повъргаят из неговите бани за удължаване на живота и заради модността на подобно пътешествие. Районът се

отопляваше до 20 градуса от вулканичната дейност и беше най-топлото място на Марс. Жителите му обикновено го наричаха „тропик“.

Кромптън се настани в малък хотел, после се смеси с тълпите ярко облечени мъже и жени, които се разхождаха по старомодните неподвижни тротоари на Елдерберг. Надничаше в игралните домове, разглеждаше магазините, където продаваха „истински“ произведения от изчезналата марсианска раса, зяпаше новичките коктейл-барове и бляскавите ресторанти. Подскочи уплашено, когато го спря една млада жена, която го покани в къщата на „Мама Тили“, където „ниската гравитация прави всичко хубаво прекрасно“. Той се отърва от нея и още дузина подобни и седна в малък парк, за да посъбере мислите си.

Елдерберг се простираше наоколо му, пълен с удоволствия, крещящ с пороците си, един изрисуван Джебъл^[1], който Кромптън отхвърляше с презрително извити устни. И въпреки това, зад извитите устни, присвитите очи и свитите като от презрение ноздри, една част от него се стремеше към хуманността на порока като алтернатива към настоящото му безлично и стерилно съществуване.

Но за съжаление Елдерберг не би могъл да го поквари повече от Ню Йорк. Може би Едгар Лумис би му осигурил липсващия елемент.

Кромптън започна търсенето си из хотелите, като ги изреждаше по азбучен ред. В първите три администраторите му казаха че нямат представа къде е Лумис. Но ако би могъл да го открие, нека му каже, че има една малка подробност... неплатени сметки. Четвъртият мислеше, че Лумис може да е тръгнал с голямата търсаческа група към Седловидната планина. В петия хотел, едно много уважавано заведение, никога не бяха чували за Лумис. В шестия една ярко натруфена жена се изсмя с лека истерия, когато чу името на Лумис, но отказа да даде каквато и да било информация.

В седмия хотел администраторът му каза, че Едгар Лумис е отседнал в стая 314. В момента го нямаше, но евентуално би могъл да бъде намерен в кръчмата „Червената планета“.

Кромптън попита за адреса, а после с разтуптяно сърце се насочи към старата част на Елдерберг.

Тук хотелите бяха мръсни и стари, с избелели фасади и износени от прашните бури тапети. Тук игралните зали бяха претъпкани, а по дансингите гърмеше денонощно музика. Тук туристите с по-малко средства се трупаха с фотоапаратите и магнетофоните си, търсейки

местните забележителности, надявайки се да срещнат отдалеч, но с възможност поне да го снимат онова порочно величие, което караше ревностните почитатели да наричат Елдерберг „Ниневия на трите планети“. Тук бяха ловните магазини, които предлагаха екскурзии за любители в пещерите Ксанаду или дълго пътуване до Дяволския завой с пясъкоход. Тук също се намираще ползващият се с лоша слава „Магазин на мечтите“, където се продаваха всички известни на човечеството наркотици и който продължаваше да работи, въпреки усилията на законодателните органи да го затворят. Тук бяха и досадните търговци, които продаваха произведения от така наречения сух марсиански камък, както и всичко друго, с което би могъл да бъде измамен човек.

Кромптън откри кръчмата „Червената планета“, влезе и изчака, докато очите му се приспособиха дотолкова, че да може да вижда из гъстите облаци тютюнев дим и кеф. Огледа туристите в крещящо шарени ризи, застанали пред дългия бар, загледа се в бързо говорещите екскурзоводи и мрачните едри миньори. Той гледаше към игралните маси, заобиколени с бърборещи жени и съпрузите им с леко пооранжевели лица от марсианския тен, който, казват, се придобивал за един месец. А после видя човека, който безспорно бе Лумис.

Лумис седеше при масата за игра на таро в компанията на миловидна русокоса жена, която на пръв поглед изглеждаше на тридесет, на втори на четиридесет, а при по-внимателно оглеждане може би и на четиридесет и пет години. Тя залагаше страстно, а Лумис я гледаше с усмивка.

Той бе висок и строен. Начинът му на обличане можеше най-мекко да се характеризира с думата от кръстословиците „стремителен“. Имаше кафеникава коса, пригладена върху тесноватия череп. Непридирчивите жени биха могли да го нарекат и красив.

Той не приличаше на Кромптън, но помежду им имаше някакво привличане, моментно чувство на *връзка*, каквото притежаваха винаги частите на всеки от разделените умове. Привличане на разуми, части, които се стремят към цялото с почти телепатична сила. И Лумис, който го почувства, повдигна глава и погледна право към Кромптън.

Кромптън се насочи към него. Лумис прошепна нещо на блондинката, отдалечи се от масата за игра на таро и пресрещна

Кромптън в средата на салона.

— Кой си ти? — попита Лумис.

— Алистър Кромптън. Ти ли си Лумис? Аз притежавам оригиналното тяло и... Разбираш ли за какво ти говоря?

— Да, естествено — отвърна Лумис. — Все се чудех дали ще се появиш. Хммм. — Той огледа от горе до долу Кромптън и май не остана очарован от видяното. — Добре — продължи Лумис. — Ще се качим в апартамента ми и ще си поговорим. По-добре е да приключим с това още сега.

Той отново изгледа Кромптън с неприкрито недоволство и го поведе във от коридора.

Апартаментът на Лумис бе една красота и откровение. Кромптън едва не се спъна, когато краката му потънаха в дебелия ориенталски килим. Светлината в помещението бе слаба и златиста, а по стените се виеха непрекъснато някакви сенки, които придобиваха човешки форми, извиваха се и се преплитаха, превръщаха се в животни и ужасяващи форми от детски кошмари, след което изчезваха в мозаечния таван. Кромптън бе чувал за песните на сенките, но никога не бе виждал някоя.

— Изпълнява едно рядко нежно парче, наречено „Спускане към Картерум“. Харесва ли ти?

— Ами... Впечатляващо е — каза Кромптън. — Трябва да е ужасно скъпо.

— Не отричам — безгрижно отвърна Лумис. — Беше ми подарък. Няма ли да седнеш?

Кромптън се настани в дълбоко кресло, което се приспособи към формата на тялото му и започна много нежно да масажира гърба му.

— Нещо за пиене? — попита Лумис.

Кромптън кимна разсеяно. Сега той усети уханията. Един комплекс от носеща се във въздуха смесица на благоуханието на подправки и сладост с едва забележим намек за гниене.

— Този мирис...

— Свиква се с него — каза Лумис. — Това е ароматна композиция, проектирана като акомпанимент към песента на сенките. Но сега ще я изключа.

Той направи това и включи нещо друго. Кромптън чу някаква мелодия, която като да звучеше в главата му. Мелодията бе бавна и

чувствена и неудържимо мъчителна. И на Кромптън му се струваше, че вече я е чувал някъде преди, в друго време и на друго място.

— Нарича се „Дежа вю“, вече виждано — каза Лумис. — Директна аурална трансмисионна техника. Приятно нещичко, а?

Кромптън разбра, че Лумис се опитва да го впечатли. И той *беше* впечатлен. Докато Лумис наливаше напитките, Кромптън се оглеждаше към скулптурите, завесите, мебелировката и украшенията. Неговият чиновнически ум изчисли ориентировъчната цена, плюс транспорта, митата и таксите от Земята до тук и направи сбора.

Той осъзна замаяно, че само в тази стая Лумис имаше вещи, струващи повече, отколкото Кромптън можеше да спечели за три и половина живота работа като чиновник.

Лумис му подаде една чаша.

— Това е медовина — каза той. — Най-модното в Елдерберг през този сезон. Кажете ми как ти се струва?

Кромптън отпи от сладкото питие.

— Вкусно — каза той. — Предполагам и доста скъпо.

— Доста. Но най-доброто трябва да струва и достатъчно. Не мислиш ли?

Кромптън не отговори. Той погледна строго Лумис и видя белезите на разруха по дюреровото тяло. Внимателно огледа чистите красиви черти на лицето му, марсианския тен, меката кафеникава коса, безгрижната елегантност на облеклото, леките бръчици около очите, хлътнолите бузи, по които имаше лек грим. Забеляза привичната самодоволна усмивка на Лумис, презрителната извивка на устните му и начина, по който чувствителните му пръсти гладеха броката на тапицерията, самодоволно облеганатото му в креслото тяло.

Осъзна, че на среща му се намира стереотипът на сензуалист, човек, който живее лек и ленив живот и се отдава само на удоволствията. Това бе олицетворението на огнения сангвиничен характер, подхранван от горещата кръв и склонен към безгрижие и плътски удоволствия. И Лумис, както и той самият, бе монолитна личност с ограничени характеристики. Желанията му бяха напълно предвидими, а страховете — очевидни за всекиго.

В Лумис се намираха всички отнети на Кромптън възможности за наслада от удоволствията, събрани в едно самостоятелно цяло.

Лумис притежаваше в чист вид толкова необходимия за разумното тяло на Кромптън принцип на удоволствието.

— От какво живееш? — попита направо Кромптън.

— Чрез извършване на услуги, за които ми плащат — отвърна с усмивка Лумис.

— Ако го кажем на обикновен английски — каза Кромптън, — ти си един използвач и паразит. Ти пируваш на гърба на тъпите богаташи, които щъкат из Елдерберг.

— Естествено, че според теб трябва да е така, мой работлив, пуритански братко — усмихна му се Лумис и запали една цигара с цвят на слонова кост. — Но моето мнение е малко по-различно. Помисли си само. Днес всичко е насочено в услуга на бедните, като че ли те са специална цел на провидението. Но и богатите си имат своите нужди! Тези нужди не са като онези на бедните, но са не по-малко важни. Бедните искат храна, подслон, медицинско обслужване. Правителствата им ги осигуряват. Прекрасно. А какво става с нуждите на богатите? Хората се смеят при мисълта, че един богаташ може да има проблеми. Но изключва ли притежаването на кредитна карта наличието на проблеми? Не! Тъкмо напротив. Богатството увеличава и изостря необходимостта, често оставяйки богаташа в много по-неблагоприятна позиция от бедния му брат.

— Защо тогава не се откаже от богатството си? — попита Кромптън.

— А защо бедният не се откаже от бедността си — възрази му Лумис. — Не, това не може да стане и ние трябва да приемем условията, в които животът ни е поставил. Товарът на богатите е тежък, но те трябва да си го носят и да търсят помощ, където могат. Богатите се нуждаят от съчувствие, а аз съм много състрадателен. На богатите са им нужни хора, които наистина могат да се радват на лукса и да ги научат как да му се радват и те. И мисля, че са малко хората, които се радват и оценяват лукса на богатите като мен. Също и жените им, Кромптън! Те също си имат нужди — внезапни, настойчиви нужди, които техните съпрузи често не могат да удовлетворят, поради напрежението, в което живеят. Тези жени не могат да имат доверие на някой уличен скитник. Те са нервни, добре гледани, изпитващи съмнения и много податливи на внушения. Те имат нужда от нюанси и тънкости. Трябва им вниманието на мъж с богато въображение и

притежаващ силна чувствителност. Такива мъже се срещат твърде рядко в този скучен свят. Оказва се, че моят талант е насочен точно в тази област. Затова аз го използвам. И естествено, очаквам компенсация, точно както всеки работещ човек.

Лумис се облегна с усмивка. Кромптън го изгледа с известен ужас. Трудно му беше да повярва, че този корумпиран, самодоволен съблазнител, това същество с морал на невестулка, е част от него. Но беше така и той му бе необходим за съединението.

— Е, твоите възгледи са си твоя работа — каза Кромптън. — Но основната личност в оригиналното тяло съм аз. Дошъл съм да те реинтегрирам.

— Не изпитвам интерес към предложението ти — каза Лумис.

— Тоест *не желаеш*?

— Точно така.

— Ти като че ли не осъзнаваш, че си непълен, недовършен — каза Кромптън. — Ти трябва да имаш същото желание към самореализация, каквото е и моето. А то е възможно само чрез реинтеграцията.

— Напълно вярно — каза Лумис.

— Тогава...

— Не — отвърна Лумис. — Аз наистина имам склонност към самоусъвършенстване. Но имам много по-силна склонност да продължа да живея, точно както досега, тъй като намирам това достатъчно забавно. Знаеш ли, луксът също си има компенсации.

— Може би си забравил, че живееш в дюрерово тяло, което има предполагаема трайност от четиридесет години — каза Кромптън. — Ако не се реинтегрираш, имаш максимум още пет години живот. *Максимум*. Дюреровите тела всъщност не издържат докрай.

— Вярно е — леко се смръщи Лумис.

— Реинтеграцията не е чак толкова лошо нещо — настоя Кромптън с тон, който смяташе за убедителен. — Твоят импулс към удоволствия няма да бъде загубен. Просто ще бъде уравнивесен.

Лумис се замисли дълбоко, докато дърпаше от цигарата си. После погледна твърдо Кромптън в лицето.

— Не — каза той.

— Но твоето бъдеще...

— Аз просто не съм този тип човек, който може да се страхува за бъдещето — тъжно му се усмихна Лумис. — За мен е достатъчно просто да си живея ден за ден, наслаждавайки се докрай. След пет години... Е, кой знае какво ли ще се случи до пет години? Пет години са цяла вечност! Може пък и да се промени нещо.

Кромптън се възпротиви на силното си желание да му вкара акъла в главата. Естествено, че този сензуалист живееше във вечното „днес“, без да мисли за далечното и несигурно бъдеще. Пет години бяха немислимо дълго време за Лумис, който живееше тук и сега. Трябваше да се сети за това още в самото начало.

— Нищо няма да се промени — каза Кромптън като се мъчеше да говори спокойно. — След пет години... А пет години не са много време... Ти ще умреш.

Лумис сви рамене.

— Аз съм свикнал никога да не се тревожа в четвъртък. Знаеш ли какво, старче? Ще ти се обадя след три или четири години и тогава пак ще си поговорим по този въпрос.

— Няма да стане — отвърна Кромптън. — Ти ще бъдеш на Марс, аз на Земята, а третият ни компонент живее на Венера. Никога няма да успеем да се съберем навреме. Освен това ти ще забравиш.

— Ще видим, ще видим — каза Лумис и погледна часовника си. — А сега, ако нямаш нищо против, аз очаквам посетител скоро, който без съмнение би предпочел...

Кромптън се изправи.

— Ако си промениш мнението, аз съм отседнал в хотел „Синя Луна“. Ще остана там само още един-два дена.

— Приятно прекарване — каза Лумис. — Не пропускай да видиш пещерите „Ксанаду“. Великолепна гледка!

Кромптън напусна сковано красивия апартамент на Лумис и се върна в хотела си.

Тази вечер Кромптън се нахрани на крак в едно барче с марсбургер и червена бира. На щанда за вестници намери една книга с ребуси. Върна се в стаята си, попълни три кръстословици и си легна.

На следващия ден той се опита да реши какво да прави. Като че ли нямаше начин да убеди Лумис. Дали не трябваше да отиде до Венера и да намери Дан Стак — другата липсваща част от личността му? Не, това би било глупаво и безполезно. Дори и Стак да желаше

реинтеграция, на тях все пак щеше да им липсва една трета от личността — Лумис — най-важната част от характера, която може да се радва и наслаждава на удоволствията. Двете трети щяха да се стремят към цялост много повече от една трета и ще бъдат в още по-отчаяно състояние без последната. А Лумис няма да се остави да бъде убеден.

При тези обстоятелства единственият му изход беше да се върне на Земята, без да се е реинтегрирал и да уреди каквото може за себе си. Все пак в сериозната работа има известна радост, известно удоволствие в стабилността, разсъдливостта, зависимостта. Умереността не бива да се пренебрегва.

Но и на самия него му беше трудно да се убеди. И с натезало сърце той се обади по телефона на гарата в Елдерберг и си направи резервация за вечерния експрес до Порт Нютон.

Когато си събираше багажа един час преди тръгването на експреса, вратата на стаята му се отвори рязко. Едгар Лумис влезе, огледа се, затвори вратата и я заключи.

— Промених си мнението — каза той. — Реших да се реинтегрирам.

Първоначалната радост на Кромптън бе погълната от вълна на съмнение.

— Какво те накара да си промениш мнението?

— Има ли някакво значение? Не можем ли...

— Искам да знам защо — настоя Кромптън.

— Е, малко е трудно да се обясни. Виждаш ли, просто се случи...

По вратата започнаха да чукат силно. Оранжевият тен на Лумис избледня.

— Моля те! — каза той.

— Кажи ми — отвърна непреклонно Кромптън. По челото на Лумис избиха капки пот.

— Стучи се просто нещо... — заговори бързо той. — Понякога съпрузите не одобряват малкото внимание, което друг обръща на жените им. Дори и богатите могат да бъдат невероятно *ограничени* понякога. Един от рисковете в моята работа са съпрузите. Така че веднъж или два пъти в годината аз изпитвам нужда да се оттегля за малко в една пещера, която съм си обзавел в Диамантената планина. Тя

е наистина много удобна, макар че по необходимост храната е доста оскъдна. След няколко седмици всичко се успокоява.

Чукането по вратата се засили.

— Знам, че си вътре, Лумис! — извика един басов глас. — Излез или ще разбия тази проклета врата и ще извия подлия ти врат!

Ръцете на Лумис трепереха неконтролируемо.

— Изпитвам ужас от физическото насилие — каза той. — Не можем ли просто да се реинтегрираме, а после да ти обясня...

— Искам да знам защо не отиде в пещерата си този път — каза Кромптън.

Чуха звук от силно блъскане на тяло във вратата.

— Само ти си виновен, Кромптън — с треперещ глас изрече Лумис. — Твоето идване ме разсея. Загубих прецизното си чувство за време, шестото си чувство за надвисването на опасност. По дяволите, Кромптън, не успях да избягам навреме! Да хванат мен, на местопрестъплението! Едва се отървах от този фантастично мускулест неандерталец. Този идиот-новобогаташ, ме преследва из града, претърсва кръчмите и хотелите, заплашва да ми счупи ръцете и краката. Нямах достатъчно налични пари, за да наема пясъкоход, а нямах и време да заложа бижутата си. А полицаите само се ухилиха и отказаха да ме защитят! Кромптън, моля те!

Вратата се тресеше под непрекъснатите удари и ключалката започна да поддава. Кромптън се обърна към частта от своята личност, благодарен, че един от основните недостатъци на Лумис се е проявил тъкмо навреме.

— Ела — каза Кромптън. — Да се реинтегрираме.

Двамата мъже се вгледаха упорито в очите си, частите пожелаха единение, потенциалът нарасна и запълни пролуката. Тогава Лумис отвори неволно уста и дюреровото му тяло се строполи и изви като парцалена кукла. В същия миг коленете на Кромптън се подгънаха като че ли на плещите му легна тежък товар.

Ключалката изхвъркна и вратата се отвори с трясък. В стаята нахлу един нисък чернокос мъж с несъразмерно тяло и зачервени очи.

— *Къде е той?* — изрева мъжът.

Кромптън показва простряното на пода тяло.

— Сърдечна атака — каза той.

— Ооо — възкликна чернокосият, объркан от ярост и изненада.
— Ооо. Е... Ооо!

— Сигурен съм, че го е заслужавал — каза хладно Кромптън, вдигна куфара си и излезе, за да успее да хване вечерния експрес.

Дългото пътуване из марсианските равнини дойде като дългоочаквано облекчение. То даде възможност на Кромптън и Лумис да се сприятелят истински и да разрешат някои основни проблеми, с които двата разума в едно тяло нямаше как да не се сблъскат.

Въпросът за доминирането не беше повдигнат. Кромптън беше основната личност и бе заемал тридесет и пет години оригиналното тяло. При нормални обстоятелства Лумис не можеше да спечели надмощие, пък и нямаше желание да го прави. Лумис прие пасивната си роля с благодарност и се оттегли с типичното си добросърдечие към позицията на коментатор, съветник и доброжелател.

Но нямаше реинтеграция. Кромптън и Лумис съществуваха в един мозък като планета и луна, независими, но свързани помежду си, като внимателно се изучаваха, без да желаят и без да могат да възстановят личната си автономия. Естествено имаше известно преплитане, но свързването в една единствена стабилна личност с характерните ѝ елементи не можеше да бъде извършено, докато го нямаше Дан Стак, третия им компонент.

Но дори и тогава, напомняше на оптимистично настроение Лумис Кромптън, можеше и да не последва реинтеграция. Дори и да се приемеше, че Стак ще пожелае да се присъедини (което съвсем не беше сигурно), трите шизоидни части можеха да се противопоставят на сливането или да установят, че то е нежелано. В такъв случай техните конфликти в едно и също тяло бързо щяха да доведат до състояние на лудост.

— Защо да се тревожим за това, старче? — попита Лумис.

— Защото то е нещо, за което трябва да се тревожим — каза Кромптън. — Дори и ако тримата постигнем реинтеграция, полученият разум може да не бъде стабилен. Психотичните елементи може да станат доминиращи и тогава...

— Ще се наложи да приемем действителността такава каквато е — отвърна Лумис. — Ден за ден, парче по парче.

Кромптън се съгласи. Лумис, добродушната безгрижна част от личността му вече упражняваше влияние над него. Той с леко усилие

се убеди да престане да се тревожи. Скоро можеше да се занимава с решаването на кръстословицата, докато Лумис си играеше да попълва липсващите строфи на поемата.

Експресът пристигна в Порт Нютон и Кромптън излетя със совалката до станция Марс 1. Мина през митницата, емиграционната и здравната служба и хвана полета до точката за прекачване. Тук трябваше да изчака петнадесет дена за кораб до Венера. Чевръстият млад билетопродавач говореше за проблемите с „опозицията“ и „икономическите кръгове“, но нито Кромптън, нито Лумис разбраха за какво става дума.

Забавянето се оказа полезно. Лумис успя да изобрази достатъчно приемлив подпис на писмото, с което молеше един приятел в Елделберг да продаде имотите му, да плати дълговете и като си удържи комисионата, да изпрати остатъка от парите на неговия наследник Кромптън. Преводите бяха извършени на единадесетия ден и осигуриха на Кромптън близо три хиляди страшно необходими му долара.

Най-после космическият кораб за Венера излетя. Кромптън се захвана да изучава основите на игдра — езика на венерианските аборигени. Лумис, за пръв път в живота си, също се опита да учи и изостави стихоплетството в полза на изучаването на сложностите на игдра. На него скоро му омръзнаха падежите и склоненията, но продължи, като полагаше всички усилия и същевременно се възхищаваше на ученолюбивия и трудолюбив Кромптън.

В замяна на това Кромптън направи няколко плахи опита да се възхищава на красотата. С помощта и инструкциите на Лумис той присъстваше на концертите, които се даваха в залата на кораба, разгледа картините в главната зала и гледа дълго и внимателно към блестящите звезди от корабната наблюдателна палуба. Всичко това му се струваше чиста загуба на време, но той упорито го спазваше.

Сътрудничеството им бе заплашено на десетия ден от пътуването от съпругата на един венериански плантатор от второ поколение, с която Кромптън се запозна на наблюдателната палуба. Тя бе ходила на Марс, за да се лекува от туберкулоза и сега се завръщаше у дома.

Беше дребна, жизнена и с блестящи очи, стройна фигура и бляскава черна коса. Дългото пътуване из космоса я отегчаваше.

Те отидоха в корабния бар. След няколко мартинита Кромптън успя да се успокои и да позволи на Лумис да вземе преднина, което той стори с удоволствие. Лумис танцува с нея под звуците на корабния фонограф, после щедро се оттегли, оставяйки командването на Кромптън, който беше притеснен, изчервен, с преплитащи се крака и невероятно щастлив. И *Кромптън* беше този, който я върна до масата, *Кромптън* разговаря безгрижно с нея, *Кромптън* докосна ръката ѝ, докато Лумис наблюдаваше съчувствено.

Чак към два часа сутринта корабно време момичето си тръгна, след като ясно изрече номера на каютата си. Кромптън, замаян, се върна в своята каюта на палуба Б и щастлив се тръшна в леглото.

— Е? — попита Лумис.

— Какво „е“?

— Да вървим. Поканата беше достатъчно ясна.

— Нямаше покана — объркано отвърна Кромптън.

— Тя спомена номера на каютата си — настоя Лумис. — Това, заедно с останалите събития от вечерта е определена покана. Почти заповед.

— Не може да бъде! — възкликна Кромптън.

— Повярвай ми — каза му Лумис. — Аз имам известен малък опит в това отношение. Поканата беше ясна и пътят е отворен. Напред!

— Не, не — възрази Кромптън. — Аз не бих... Тоест аз не мога...

— Липсата на опит не е извинение — твърдо настоя Лумис. — Природата е много щедра в помощта си към човека да открие нейните загадки. Фактът че бобрите, ракуните, вълците, тигрите, мишките и останалите живи същества, които не притежават и една стотна от твоята интелигентност, успяват да го направят, е достатъчно доказателство, че и ти ще можеш да извършиш нещо, което смяташ за толкова трудно. Предполагам, че няма да позволиш една мишка да бъде смятана за по-мъжествена от теб?

Кромптън се изправи, избърса блестящото си от пот чело и направи две несигурни стъпки към вратата. После се обърна и седна върху леглото.

— Твърдо не — каза той уверено.

— Но защо?

— Защото ще бъде неетично. Младата дама е омъжена.

— Бракът — търпеливо заговори Лумис — е създадена от човека институция. Но извън брака има само мъже и жени и известни взаимоотношения помежду им. Законите на природата винаги имат предимство пред човешкото законодателство.

— Това е неморално — каза Кромптън, без да е много убеден в думите си.

— Напротив — увери го Лумис. — Ти не си женен, така че никой няма да обвинява *теб* за действията ти. Младата дама е омъжена. Отговорността е нейна. Но не забравяй, че тя е човешко същество, което е в състояние да взема самостоятелни решения, а не някакво движимо имущество на съпруга си. Тя е взела своето решение и ние трябва да уважаваме нейното мнение по този въпрос. Иначе ще я обидим. И накрая, по въпроса за съпруга ѝ. Той няма да знае нищо и поради това няма да бъде засегнат. Всъщност той ще спечели. Защото жена му, за компенсация, ще бъде необикновено мила с него. Той ще приеме това като признание на собствената си мъжественост и егото му ще бъде задоволено. Така че, както виждаш, Кромптън, всички ще спечелят и никой няма да загуби.

— Чиста софистика — каза Кромптън и като стана, тръгна към вратата.

— Давай, момче — възкликна Лумис.

Кромптън се ухили идиотски и отвори вратата. После през ума му мина една мисъл и той тресна вратата, и легна обратно в леглото.

— Твърдо не — каза Кромптън.

— Сега пък какво има?

— Причините, които ти ми изтъкна, може да бъдат или да не бъдат верни — заяви Кромптън. — Аз нямам достатъчно опит в тази област. Но знам едно нещо със сигурност. *Няма да се захващам с нищо подобно, докато ти ме наблюдаваш!*

— Но аз съм ти, дявол да те вземе! Ти си аз! Ние сме две части от една и съща личност!

— Не, още не сме — каза Кромптън. — Сега съществуваме като шизоидни части. Две личности в едно тяло. По-късно, след реинтеграцията... Но при сегашните обстоятелства моето чувство за

почтеност ми забранява да направя онова, което ти предлагаш. Това е немислимо! И не желая да разговаряме повече по този въпрос.

В този момент Лумис изпусна нервите си. Подтикван от основната същност на собствената си личност, той крещя и ръмжа и нарече Кромптън с разни неприятни думи, най-меките от които бяха „язвителен дребен подлец“. Яростта му предизвика трептения в разума на Кромптън и отекна по целия им съвместен организъм. Пукнатините на нетърпимост между двете личности се задълбочиха, появиха се нови връзки и разкъсването заплашваше да изолира двата разума в истински синдром на Джекил и Хайд.

Доминиращата личност на Кромптън му помогна. Но в яростта си към Лумис умът му започна да произвежда противоваксина. И тези все още малко познати съединения, като левкоцитите в кръвта, имаха за задача да заобиколят и заличат това болно място в ума му.

Лумис се отдръпна изплашен, когато антителата започнаха да издигат *санитарния си кордон* около него, като го заобикаляха, бутаха и ограничаваха в собственото му „аз“.

— Кромптън! Моля те!

Лумис изпадна в опасност да бъде напълно и безвъзвратно изолиран и изоставен завинаги в някой тъмен и далечен ъгъл на ума на Кромптън. И заедно с него щеше да бъде загубена възможността за реинтеграция. Но Кромптън успя да възвърне стабилността си навреме. Потокът от антитела спря, стената се разтопи и Лумис, треперещ, възвърна позицията си.

За известен период от време те не си говореха. Лумис се сърди и мълча цял ден и се закле, че никога няма да прости бруталността на Кромптън. Но той преди всичко беше сензуалист, живеещ винаги в настоящето, прощаващ миналото, неспособен да се тревожи за бъдещето. Сръдната му мина бързо и той стана спокоен и весел, както винаги е бил.

Кромптън не прощаваше толкова лесно, но осъзна отговорността си като доминираща част на личността си. Той се постара да поддържа сътрудничеството и двете личности скоро отново се разбираха напълно.

По взаимно съгласие те избягваха компанията на младата дама. Останалата част от пътуването мина бързо и накрая достигнаха Венера.

Кацнаха на сателит номер 3, където минаха през митницата, имиграционната и здравната служба. Биха им инжекции против пълзяща треска, венерианска чума, рицарска болест и краста. Дадоха им пудра за в случай, че хванат блатна болест, и таблетки, които да ги предпазват от син крак. Накрая им позволиха да вземат совалката към главния пункт за приземяване в порт Ню Хаарлем.

Този град, на западния бряг на ленивото вътрешно езеро, се намираше в умерената зона на Венера. И въпреки това на тях им бе невероятно топло след студения свеж климат на Марс. Тук те видяха и първите венериански аборигени извън циркуса. Всъщност те бяха стотици. Местните бяха високи около метър й петдесет, а люспестата им кожа напомняше за древните им предшественици — гущерите. Те вървяха изправени по тротоарите, но често се придвижваха по вертикалните стени на сградите, за да избегнат тълпите. За катеренето използваха прилепващите дискове, които имаха по ръцете, краката, колената и раменете.

Много от сградите имаха бодлива тел пред прозорците си, за да се предпазват обитателите им от тези току-що цивилизовали се диваци, които бяха известни като крадци, а единственият им спорт бе убийството.

Кромптън прекара един ден в града, после се качи на хеликоптер за Източен Марш, последния известен адрес на Дан Стак. Пътуването бе монотонно, машината се поклащаше и ръмжеше из плътните облаци, които скриваха повърхността. Търсецията радар пищеше остро, търсейки променливите инверсионни зони, където понякога изневиделица се появяваха убийствените венериански торнадо — *зикре*. Но по време на това пътуване вятърът беше спокоен и Кромптън спа почти през целия път.

Източен Марш бе оживен пристанищен град, намиращ се на брега на един приток към Вътрешното езеро. Тук Кромптън откри осиновите на Дан Стак, които бяха вече над осемдесетгодишни и показваха признаци на сенилност. Те му казаха, че Дан бил здраво,

едро момче, понякога малко сприхав, но винаги доброжелателен. Увериха го, че клюките за онази случка с момичето на Морисън не били верни. Дан трябва да е бил обвинен неправилно. Дан никога не би направил такова нещо на едно бедно, беззащитно момиче.

— Къде бих могъл да намеря Дан? — попита Кромптън.

— Ааа — отвърна старецът, примигвайки с воднистите си очи. — Не знаете ли, че Дан замина оттук? Преди десет, може би петнадесет години.

— Източен Марш беше твърде досаден за него — намеси се възрастната дама с известна жлъч. — Толкова досаден, че той не се задържа в нашето малко гнездо и напусна посред нощ, докато ние спяхме.

— Не е искал да ни безпокои — бързо обясни старецът. — Искаше да търси богатство, нашият Дан. И аз не бих се изненадал, ако го е намерил. Дан израсна истински мъж.

— Къде отиде той? — попита Кромптън.

— Не знам точно — отвърна старецът. — Никога не ни е писал. Нашият Дан не обичаше да говори много. Но Били Дейвис го е видял в У-Баркар миналия път, когато отишъл там със своето семи с товар картофи.

— Кога е било това?

— Преди пет, може би шест години — каза възрастната дама. — Тогава за последен път чухме за Дан. Венера е голяма, господине.

Кромптън благодари на възрастната двойка. Опита се да открие Били Дейвис за повече информация, но установи, че той работи като трети помощник на един товарен кораб, който бе тръгнал преди месец и спираше по всички заспали пристанища в южната част на Вътрешното езеро.

— Е, остава само едно — каза Кромптън. — Ще трябва да отидем в У-Баркар.

— Предполагам, че е така — отвърна Лумис. — Но, честно казано, старче, започвам да се съмнявам в този приятел Стак.

— Аз също — отбеляза Кромптън. — Но той е част от нас и ни е необходим за реинтеграцията.

— Сигурно — отвърна Лумис. — Тогава води, по-голям братко.

И Кромптън поведе. Той хвана хеликоптера до Депотсвил и автобуса до Сен Дени. Там успя да хване едно семи, което пътуваше за

У-Баркар с товар инсектициди. Шофьорът беше доволен, че си има компания по пустинните бластисти земи.

По време на четиринадесетчасовото пътуване Кромптън научи много за Венера. Огромният влажен свят бе новата гранична зона на земята, каза му шофьорът. Марс вече бе станал туристическа атракция, но на Венера имаше много и истински възможности. На Венера идваха заселници, духовни, а понякога и действителни наследници на американските първонаселници, фермери от Боер, кибуцници от Израел и австралийски ранчероси. Те упорито се бореха за парче земя по плодородните степи, богатите на скъпоценни метали планини и бреговете на топлите морета. Бореха се с аборигените, които още живеяха в каменната ера — произлезлите от гущери айси. Големите им победи при прохода на Сатаната, Албертсвил и Двойния език вече бяха част от човешката история, които можеха да се сравняват с Чанселорсвил, Литъл Биг Хорн и Диенбиенфу. Но войните още не бяха приключили. Венера, каза им шофьорът, е един свят, който тепърва ще бъде завладяван.

Кромптън слушаше и мислеше, че може и да му хареса да участва в това. Лумис бе искрено отегчен от всичко и недоволен от вонята на бласто.

У-Баркар беше едно сбороище от плантации, дълбоко във вътрешността на Белия облачен континент. Петдесет земни жители направляваха работата на две хиляди аборигени, които садяха, отглеждаха и събираха реколтата от дървета „Ли“, които растяха само по тези места. Плодовете „Ли“, събирани два пъти годишно, бяха основата на подправката „ели“, която се бе превърнала в незаменима добавка към земната храна.

Кромптън се запозна с един заселник — едър, червендалест мъж, на име Хаарис, който носеше револвер на бедрото си и кожен камшик, увит внимателно около кръста си.

— Дан Стак ли? — каза заселникът. — Разбира се, Стак работи тук близо година. После напусна с ритник, за да му е по-лесно да си тръгне.

— Имате ли нещо против да ми кажете защо? — попита Кромптън.

— Нищо против — каза заселникът. — Но нека го направим на по чашка.

Той заведе Кромптън в единствената кръчма на У-Баркар. Там, на чашка местно царевично уиски, Хаарис разказа за Дан Стак.

— Той дойде тук от Източен Марш. Мисля, че е имал някакви неприятности там с някакво момиче. Избил ѝ зъбите или нещо подобно. Но това не е моя работа. Повечето от нас не са нежни типове и предполагам, че градовете са доволни, че са се отървали от нас. Аз наех Стак за надзирател на петдесет айси на едно сто акрово поле с ливови дървета. В началото се справяше много добре.

Заселникът остави чашата си. Кромптън му поръча ново питие и го плати.

— Казвах му — продължи Хаарис, — че трябва да накара момчетата си да дадат всичко от себе си. Обикновено ние използваме членове на племето Чипеци, а те са една мрачна, предателска тълпа, макар да са едри. Техният вожд ни дава под наем работници по договор за двадесет години в замяна на оръжия. После те се опитват да ни изгонят с помощта на същите тези оръжия, но това е друг въпрос. Ние гледаме да се справим с всеки проблем поотделно.

— Двадесетгодишен договор? — попита Кромптън. — Та значи айсите на практика са ви роби?

— Така е — решително отвърна заселникът. — Някои от собствениците се опитват да замажат това. Наричат го временно договаряне или феодалноразменна икономика. Но то си е робство и защо да не го наричаме с името му. Това е единственият начин, по който можем да цивилизоваме тези хора. Стак разбираше това. Той беше едър мъж и добре се справяше с камшика. Аз мислех, че всичко ще бъде наред.

— И? — подтикна го Кромптън и му поръча ново питие.

— В началото беше чудесен — каза Хаарис. — Пляскаше с камшика и караше хората си да работят добре. Но той нямаше и капка чувство за въздържаност. Започна да убива момчетата с камшика, а замяната струва пари. Казах му да ги поотпусне малко. Той не го направи. Един ден чипеците му се нахвърлиха и той трябваше да убие около осмина от тях, за да ги накара да отстъпят. Проведох с него един сърдечен разговор. Казах му, че идеята е да ги накараш да работят, а не

да убиваш айсите. Естествено, ние очакваме известни загуби на хора. Но Стак стигна много далеч и направо погуби печалбата.

Заселникът въздъхна и си запали цигара.

— Стак просто много обичаше да използва камшика. Много момчета го правят, но Стак не можеше да се въздържа. Неговите чипеци отново го нападнаха и му се наложи да убие още дузина. Но в боя си загуби едната ръка. Предполагам, че някой чипеци му я е отхапал. Изпратих го на работа по пресушаването, но той отново се сби и уби още четирима айси. Това вече беше много. Тези работници ни струват пари и не можем да позволим на някоя гореща глава да ги убива всеки път, когато се ядоса. Затова платих на Стак и му казах да се маха по дяволите.

— Той каза ли къде отива? — попита Кромптън.

— Каза, че мислел, че айсите трябва да бъдат унищожени, за да има повече място за земните хора. Каза още, че отива да се запише при „Бдителните“. Това е нещо като армия, която поддържа реда сред още неумиротворените племена.

Кромптън благодари на заселника и попита къде се намира главната квартира на „Бдителните“.

— Точно сега са на лагер на левия бряг на Дъждовната река — каза Хаарис. — Опитват се да сключат договор с Шериидите. Много ти трябва Стак, а?

— Той ми е брат — каза Кромптън с леко чувство на присвиване в стомаха си.

Заселникът го изгледа твърдо.

— Е — каза той след малко. — Роднината си е роднина. Но брат ти е най-лошото човешко същество, което съм виждал някога, а аз съм виждал много. По-добре го остави на мира.

— Трябва да го открия — каза Кромптън.

Хаарис сви рамене.

— Пътуването до Дъждовната река е дълго. Мога да ти продам двойка мулета и провизии и да ти дам под наем един местен за водач. Ще вървиш през мирни земи, така че би трябвало да стигнеш без проблеми при „Бдителните“. Мисля, че няма бойни действия по тези места.

Тази нощ Лумис настоя Кромптън да изостави търсенето. Стак явно бе крадец и убиец. Какъв смисъл имаше да го приемат да участва в комбинацията?

Кромптън чувстваше, че нещата не са чак толкова прости. От една страна, разказите за Стак може и да бяха преувеличени. Но дори и да бяха истина, това просто означаваше, че Стак е друг стереотип, една необикновена и монолитна личност, простираща се извън нормалните граници, също както Кромптън и Лумис. Вътре в комбинацията, при сливането, Стак щеше да бъде променен. Той щеше да осигури необходимата доза агресивност, умение и сила за живот, които липсваха на Кромптън и Лумис.

Лумис не мислеше така, но се съгласи да изчака със заключенията си, докато наистина се срещнат с липсващия им компонент.

На сутринта Кромптън закупи необходимото оборудване и мулетата на безбожна цена и на следващия ден тръгна в зори, воден от един младеж чипеци на име Реки.

Кромптън последва водача си през девствената гора към планините Томпсън, нагоре по острите зъбери и покритите с облаци върхове, през тесните гранитни проходи, където вятърът пишеше като измъчван в ада мъртвец, после надолу в гъстата и покрита с изпарения джунгла от другата страна. Лумис, изтощен от трудностите на прехода, се оттегли в едно ъгълче на ума му и се появяваше само вечер, когато запалеха огъня и опънеха хамака. Със стиснати челюсти и зачервени очи Кромптън се препъваше по пътя през горещите дни и се чудеше докога ли ще издържи.

На осемнадесетия ден те стигнаха бреговете на една ленива, мътна река. Реки каза, че това е Дъждовната река. Две мили по-нататък те откриха лагера на „Бдителните“.

Командирът, полковник Прентис, беше висок, сух, сивоок мъж, с белези от скорошна силна треска. Той си спомняше Стак много добре.

— Да, беше с нас известно време. Не ми се искаше да го приема. Репутацията му, от една страна. Пък и еднорък... Но той можеше да стреля с лявата си ръка по-добре от много други с дясната и имаше бронзово приспособление на дясната си ръка, направено от него така, че да може да държи мачете. Право да ви кажа, не му липсваше смелост. Прекара при нас близо две години. После го уволних.

— Защо? — попита Кромптън.

— Противно на популярното схващане ние, „Бдителните“, не сме преден отряд конквистадори — недоволно въздъхна командирът. — Ние не сме тук, за да унищожаваме туземците. Не сме и за да грабим нови земи под най-малкия предлог. Ние сме тук, за да бдим за спазването на законите, подписани доброволно между айсите и заселниците, да предотвратяваме войните между тях и да пазим мира. Стак не успя да набие това в дебелията си глава.

По лицето на Кромптън трябва да бе минало някакво изражение, защото командирът му кимна съчувствено.

— Знаете какво представлява той, а? Тогава можете да си представите какво се е случило. Не исках да го загубя. Той беше умен и добър войник, умел в горското и планинското преследване като у дома си в джунглата. Граничният патрул е много разпръснат и ние се нуждаем от всеки човек, който можем да намерим. Стак беше ценен. Казах на сержантите да го държат под око и да не му позволяват да измъчва туземците. Известно време вървеше добре. Стак много се стараше. Беше научил нашите правила, устава ни, нашия начин на действие. Досието му бе безупречно. После дойде инцидентът при Сенчестия връх, за който предполагам сте чувал.

— Боя се, че не — каза Кромптън.

— Наистина ли? Мислех, че всеки на Венера го знае. Е, положението беше следното. Патрулът на Стак бе заобиколил около стотина айси от едно племе, което ни създаваше неприятности. Водеха ги към един специален резерват при Сенчестия връх. По пътя имало някаква неприятност, безредици. Един от айсите имал нож и ударил Стак по дясната ръка. Предполагам, че загубата на една ръка го е направила силно чувствителен към опасенията, че би могъл да загуби другата. Раната е била повърхностна, но Стак побеснял. Той убил с бойната си пушка туземеца, а после я обърнал към останалите. За да спре, един от лейтенантите е трябвало да го повали в безсъзнание. Вредата за отношенията между Земята и айсите беше неизмерима. Не можех да задържа такъв човек в частта си. Той има нужда от психиатър. Аз го уволних.

— Къде е той сега? — попита Кромптън.

— А защо се интересувате от този човек? — заинтересува се командирът.

— Той ми е полубрат.

— Ясно. Е, чух, че Стак отишъл в Порт Ню Хаарлем и работил известно време на доковете. Сприятелил се с някакъв тип на име Бартън Финч. Двамата били затворени за пиянство и неприлично държание и след като излезли от затвора, се върнали към граничните райони на белите облаци. Сега той и Финч притежават малък магазин близо до Кървавата делта.

Кромптън се почеса по челото.

— Как мога да стигна до там? — попита той.

— С кану — отговори му командирът. — Ще плавате по Дъждовната река до мястото, където тя се разделя на две. Лявата част се нарича Кървавата река. Тя е плавателна чак до Кървавата делта. Но не бих ви препоръчал такова пътуване. Първо, защото е много рисковано. И, второ, защото би било безполезно. Нищо не можете да направите за Стак. Той е закоравял убиец. Най-добре е да си остане в граничния град, където не би могъл да причини чак такива вреди.

— Трябва да ида при него — каза Кромптън с внезапно пресъхнало гърло.

— Няма закон, който да ви попречи да го направите — каза командирът с вид на човек, който си е изпълнил дълга.

Кромптън установи, че Кървавата делта е най-далечният граничен район на човека върху Венера. Тя се намираше сред земите на неприятелски настроените племена Грел и Тенгци, с които се поддържаше нестабилен мир, и където непрекъснато се водеха партизански войни. В околностите на делтата можеше да се натрупа огромно богатство. Тук туземците носеха огромни диаманти и рубини, чували с редки подправки, а понякога по някоя флейта или резба от изчезналия град Алтерн. Те продаваха тези неща за оръжия и амуниции, които използваша с ентузиазъм срещу търговците и помежду си. В делтата можеше да се намери богатство, внезапна смърт, както и бавна и мъчителна такава. Кървавата река, която се извиваше бавно из земите на делтата, си имаше своите собствени рискове, които обикновено отнемаха живота на петдесет процента от пътуващите по нея наивници.

Кромптън определено не обръщаше никакво внимание на здравия разум. Неговият компонент Стак се намираше наблизно. Краят се виждаше и Кромптън бе твърдо решен да го достигне. Така че той купи кану, нае четирима туземци за гребци, купи продукти, оръжие и муниции и се приготви да тръгне в зори.

Но в нощта преди тръгването Лумис се разбунтува.

Бяха в малката палатка, която командирът бе освободил за Кромптън. Кромптън подреждаше патроните в патрондаша под светлината на пушеща керосинова лампа и вниманието му бе съсредоточено в непосредствената задача, отказвайки да се занимава с друго.

— Слушай ме сега — каза Лумис. — Аз те признах като доминираща личност. Не съм правил опити да превземам тялото. Бях в добро настроение и поддържах *твоето* добро настроение, докато обиколихме половината Венера. Така ли е?

— Да, така е — отвърна с нежелание Кромптън и остави патрондаша.

— Направих всичко, което можах, но това вече е много. Искам реинтеграция, но не и с маниак убиец. Недей да ми говориш за монолитните характери. Стак е убиец и аз не искам да имам нищо общо с него.

— Той е част от нас — отвърна Кромптън.

— *И какво от това?* Послушай сам себе си, Кромптън! Предполага се, че ти си онази част, която е най-близо до реалността. А ти си напълно вманиачен. Имаш намерение да ни изпратиш на сигурна смърт по тази река.

— Ще се справим — каза Кромптън, без да е убеден в думите си.

— Така ли мислиш? — попита Лумис. — Не чу ли разказите за Кървавата река? Пък и даже да успеем, какво ще намерим на делтата? Един маниак убиец! Той ще ни унищожи, Кромптън!

Кромптън не бе в състояние да намери подходящ отговор. Докато търсеха, той все повече се ужасяваше от нетърпимата личност на Стак, но бе обладан от нуждата да го намери. Лумис никога не бе живял с необходимостта за реинтеграция. Бе се присъединил поради външни причини, а не заради вътрешна необходимост. Но Кромптън винаги бе

живял с предизвикателствата на човешките страсти, конкуренция и превъплъщения. Без Стак сливането беше невъзможно. С него имаше макар и малък шанс.

— Продължаваме — каза Кромптън.

— Алистър, моля те! Ние с теб се справяме добре. Можем да преживеем прекрасно без Стак. Нека се върнем на Земята или на Марс.

Кромптън поклати глава. Той вече чувстваше дълбоките и невъзвратими пречки, които възникваха между него и Лумис. Усещаше, че скоро те щяха да се появят във всички области и без реинтеграция те ще трябва да вървят по различни пътища... В едно и също тяло. Което би било лудост.

— Няма ли да се върнеш? — попита Лумис.

— Не.

— Тогава аз поемам ръководството.

Личността на Лумис се нахвърли в изненадваща атака и обхвана контрола върху моторните функции на тялото. Кромптън остана изплашен за миг. После, когато усети, че контролът му се изплъзва, той упорито се вкопчи в Лумис и битката започна.

Беше една мълчаливи война на фона на бледата светлина на керосиновата лампа, която светеше все по-слабо на зазоряване. Бойното поле беше разумът на Кромптън. Плячката бе тялото на Кромптън, което лежеше треперецо върху походното легло и по челото му се стичаше пот, очите гледаха безумно, а на слепоочието му пулсираше голяма вена.

Кромптън беше доминиращата личност, но бе отслабен от противоречия и вина, от собствените си скрупули. Лумис, по-слаб, но твърд в решението си, сигурен в онова, което правеше и напълно решен да спечели битката, успя да задържи контрола над моторните функции и да блокира потока на антителата.

Двете личности се бориха часове, докато трескавото тяло на Кромптън стенеше и се извиваше върху леглото. Накрая Кромптън се стегна за последно усилие, но не успя да се накара да го приложи. Тялото на Кромптън, и без това загрято от борбата, вдигна висока температура. Още малко и никоя от личностите нямаше да притежава тяло, което да обитава.

Лумис, който не изпитваше никакви скрупули, които да го задържат, продължи да натиска, завладя жизнени нервни възли и завзе всички моторни функции.

При изгрев слънце Лумис бе спечелил пълна победа.

Лумис се изправи разтреперан. Той опипа прорасналата си брада, разтри изтръпналите си пръсти и се огледа. Сега беше в *своето* тяло. За пръв път, откакто беше напуснал Марс, той виждаше и чувстваше направо, вместо да получава сензорна информация, филтрирана и изпращана до него от личността на Кромптън. Хубаво беше да диша застоялия въздух, да чувства дрехите по тялото си, да бъде гладен, да бъде *жив*! Беше дошъл от един сив, сенчест свят в земя на блестящите цветове. Прекрасно! Искаше да продължи така.

Бедният Кромптън...

— Не бой се, старче — каза Лумис. — Знаеш, че правя това и за твое добро.

От Кромптън не последва отговор.

— Ще се върнем на Марс — продължи Лумис. — В Елдерберг. Там всичко ще се оправи.

Кромптън не каза, или не можеше да каже нищо в отговор. Лумис леко се разтревожи.

— Тук ли си, Кромптън? Добре ли си?

Никакъв отговор.

Лумис се намръщи, а после побърза да излезе и се насочи към палатката на командира.

— Отказах се от желанието си да намеря Дан Стак — каза Лумис на командира. — Той май наистина е отишъл твърде далеко.

— Мисля, че решението ви е разумно — отвърна командирът.

— Така че бих искал да се върна незабавно на Марс.

Командирът кимна.

— Всички космически кораби тръгват от Порт Ню Хаарлем, откъдето дойдохте.

— Как мога да стигна дотам?

— Ами това е малко трудно — каза му командирът. — Предполагам, че ще мога да ви наема туземен водач. Ще трябва да се върнете пеша и да пресечете планината Томпсън до У-Баркар.

Предлагам ви този път да минете по долината Десет, понеже ордата на Кмикти мигрира из централната джунгла, а на тези дяволи никога не може да се разчита. Ще стигнете в У-Баркар през дъждовния период, така че за Депотсвил няма да има пътуващи семи. Но ако стигнете навреме, ще можете да се присъедините към някой от солните кервани, които пътуват по краткия път през прохода на Ножа. Ако не успеете, пътят е сравнително лек, като ползвате компас и пресичате вариационните зони. Когато стигнете Депотсвил, дъждовете ще са в разгара си. Страхотна гледка. Може да успеете да хванете хеликоптер до Ню Сен Дени и друг до Източен Марш, но се съмнявам, заради *зикрите*. Такива ветрове могат да повредят доста сериозно един хеликоптер. Така че може би ще ви се наложи да се качите на лодка с гребла до Източен Марш, а после на товарен кораб да пресечете Вътрешното езеро до Порт Ню Хаарлем. По южния бряг май има няколко доста защитени от ураганите пристанища, ако времето стане чак толкова непоносимо. Лично аз предпочитам да пътувам по земята или по въздуха. Но естествено, че вие сам ще си вземете решението.

— Благодаря — каза Лумис тихо.

— Осведомете ме какво сте решил — помоли го командирът.

Лумис му благодари още веднъж и се върна нервен в палатката си. Замисли се за пътуването през планините и блатата, покрай примитивните селища и скитащите орди. Представи си трудностите, добавени към дъждовете и *зикре*. Богатото му въображение не бе работило никога по-добре от сега, представяйки си ужасите на това пътуване назад.

Идването дотук бе трудно, но завръщането щеше да бъде още по-ужасно. А този път чувствителната душа на естета нямаше да бъде подпомагана от търпеливия и изстрадал Кромптън. Щеше да се наложи *той* да изтърпи до края несгодите на вятъра, глада, жаждата, умората и страха. *Той* трябваше да се задоволява с консервираната храна и да пие гадната вода. *Той* трябваше да се справя със сложностите на трасето, които Кромптън бе научил на собствен гръб, а той не бе забелязал.

Пълната отговорност щеше да бъде негова. Щеше да му се наложи да избира пътя и да взима важни решения за живота на Кромптън и за своя собствен живот.

Но би ли могъл? Той беше градски човек, социално същество. Проблемите на живота му бяха човешки, а не капризите и страстите на природата. Той бе избягвал суровия и неравен свят под открито небе, живеейки винаги из сложните лабиринти на сградите. Отделен чрез тротоари, врати, прозорци и тавани, той бе започнал да се съмнява в здравината на тази гигантска месомелачка природата, за която старите поети пишеха с такъв патос и която създаваше толкова прекрасни теми за поеми и песни. Лумис смяташе, че природата — това са слънчевите бани в някой приятен марсиански ден или лекото свирене на вятъра покрай прозореца през някоя бурна нощ, а всичко останало е твърде преувеличено.

Но сега с трепет разбра, че му се налага сам да се промъкне през зъбните колела на тази мелница.

Лумис мислеше и внезапно си представи собствения си край. Представи си времето, когато ще се изтощи и ще лежи в някой ветровит проход или ще седи с наведена глава под дъжда в блатата. Ще се опита да продължи, търсейки силите, които, казват, човек може да намери дори и изтощен до смърт. И няма да ги намери. Ще го обхване чувство за безразличие, останал сам и изгубен из безкрая на природата. В този момент животът ще изисква твърде голямо усилие от него, твърде голяма твърдост. И той, както много преди него, ще се признае за победен, ще се предаде и ще зачака смъртта...

— Кромптън? — прошепна Лумис.

Никакъв отговор.

— Кромптън! Не ме ли чуваш? Ще ти предам ръководството. Само ни измъкни от тази проклета оранжерия. Върни ни на Земята или Марс! Кромптън, не искам да умра!

Пак никакъв отговор.

— Добре, Кромптън — изрече с прегракнал шепот Лумис. — Ти спечели. Поемай командването! Прави каквото искаш. Предавам се. Тялото си е твое. Само *поеми командването*, моля те!

— Благодаря — каза с леден глас Кромптън и пое контрола на тялото си.

След десет минути той са върна в палатката на командира и му каза, че отново е променил решението си. Командирът кимна отегчено, като реши, че никога няма да може да разбере хората.

Скоро Кромптън бе настанен в средата на дълго кану и наоколо му бяха натрупани провизиите. Гребците запяха някаква страдна песен и лодката се понесе по реката. Кромптън се извърна и гледа, докато палатките на „Бранителите“ изчезнаха зад завоя на реката.

За Кромптън това пътуване по Кървавата река бе като пътешествие към началото на времето. Шестимата туземци потапяха веслата си в тих унисон и кануто се плъзгаше като воден паяк по широката, бавна река. По бреговете се надвесваха гигантски папрати и когато кануто се приближеше, те се извиваха и протягаха дългите си пипала към него. Гребците изкрещяваха предупредително и лодката се насочваше отново към средата на течението, а папратите отново увисваха в обедната горещина. Минаха през места, където дърветата сключваха короните си над реката и образуваха тъмен тунел от листа. Тогава Кромптън и гребците се свиха под плата на палатката и оставиха лодката да плава по течението. Скоро щяха да излязат отново под блестящото бяло небе и туземците щяха да размахат греблата си.

— Зловещо — каза нервно Лумис.

— Да, доста зловещо — съгласи се Кромптън, който се възхищаваше на околностите.

Кървавата река ги водеше дълбоко във вътрешността на континента. Нощем, привързани за някоя скала в средата на течението, те чуваха бойните викове на враждебните айси. Един ден две кану с айси се плъзнаха подире им по течението. Хората на Кромптън натиснаха греблата си и кануто се стрелна напред. Нападателят се приближаваха и Кромптън хвана пушката и зачака. Но неговите гребци, подтиквани от страха, спечелиха преднина и скоро преследвачите изостанаха зад завоя на реката.

След това можеха да дишат по-спокойно. Но в тесния проток, където се намираха, откъм двата бряга ги засипа дъжд от стрели. Един от гребците падна, набучен с четири стрели. Останалите натиснаха греблата и скоро се измъкнаха.

Те изхвърлиха мъртвия айс през борда и гладните речни същества се сбиха за плячката. След това едно огромно ракообразно същество се надигна изпод кануто и кръглата му глава се показва над водата в очакване на още храна. Дори и куршумите не успяха да го изплашат, а присъствието му създаде кошмари на Кромптън.

Когато други двама гребци загинаха от някаква сива плесен, която изпълзя до тях по веслата им, съществото получи още храна. То я прие и зачака за още. Но богът на реката запази пътниците. Когато една група туземци, които ги преследваха, се показаха от гората на брега и видяха съществото, веднага изчезнаха с викове обратно в джунглата.

Съществото не тръгна подире им.

То ги следваше през последните сто мили от пътуването. Но когато най-после стигнаха до покрития с мъх пристан на брега на реката, то се спря, погледа ги объркано известно време, а после се обърна и се отдалечи по течението.

Гребците приближиха лодката до рухналия кей. Кромптън се изкачи на него и забеляза парче дъска, боядисано в червено. Той го подритна и видя надпис: „Кървавата делта. Население 92.“

Наоколо им беше джунглата. Бяха стигнали до последното място, където се бе чуло за Дан Стак.

Тясна, обрасла с трева пътека водеше от пристана към едно открито пространство сред джунглата. Там се намираше нещо, което приличаше на призрачен град. По единствената му прашна улица не се виждаше жив човек, а от ниските, небоядисани сгради побиваха тръпки. Малкото градче се печеше тихо под белия обеден блясък на слънцето и Кромптън не чуваше нито звук с изключение на скърцането на прахта под обувките му.

— Не ми харесва тая работа — обади се Лумис.

Кромптън вървеше бавно по улицата. Премина покрай редица складови навеси с изписани имената на собствениците им по стените. Мина покрай празната кръчма с висяща на едната си панта врата и разкъсани мрежи против комари на прозорците. След като отмина три празни магазина, стигна до четвърти, на чиято табела пишеше „Стак и Финч. Снабдяване“.

Кромптън влезе. На купчини върху пода бяха подредени различни стоки, а по рафтовете имаше още. Вътре обаче нямаше никого.

— Ало, има ли някой тук? — извика Кромптън. Не получи отговор и се върна на улицата.

На края на града той стигна до груба сграда с вид на хамбар. На един стол пред съборетината бе седнал помургавял мъж с мустаци на

около петдесет години. В колана му имаше пъхнат револвер. Столът му бе облегат на стената и той като че ли дремеше.

— Дан Стак? — попита Кромптън.

— Вътре е — каза мъжът.

Кромптън се насочи към вратата. Мустакатият мъж помръдна и внезапно револверът се появи в ръката му.

— Веднага се махай от вратата — каза той.

— Защо? Какво има?

— Че ти не знаеш ли? — учуди се мустакатият.

— Не! Кой си ти?

— Аз съм Ед Тайлър, служител на реда, избран от гражданите на Кървавата делта и утвърден на служба от командира на „Бдителните“. Стак е в затвора. Това място тук за момента е затвор.

— Откога е вътре?

— Само от няколко часа.

— Мога ли да говоря с него?

— Не.

— А ще мога ли да говоря, когато излезе?

— Разбира се — отвърна Тайлър. — Но се съмнявам, че ще ти отговори.

— Защо?

Отговорникът за реда се ухили иронично.

— Стак ще остане в затвора само няколко часа, тъй като следобед ще го *изведем* и ще го обесим. След като извършим тази малка церемония, можеш да си говориш с него, колкото си искаш. Но както ти казах, съмнявам се, че той ще ти отговори.

Кромптън беше твърде изморен, за да се шокира.

— А какво е извършил Стак? — попита той.

— Убийство.

— Туземец ли?

— Не, по дяволите — отвърна недоволно Тайлър. — На кого му пука за туземците? Стак уби човек на име Бартън Финч. Собствения си партньор. Финч още не е умрял, но си отива. Старият док казва, че няма да изкара деня, а това означава убийство. Стак бе осъден от равните си и признат за виновен в убийството на Бартън Финч, счупване на крак на Били Редбърн, две ребра на Ели Табът, повреда на кръчмата на Мориарти и общо нарушаване на мирния живот в града.

Съдията, тоест аз, го осъди на обесване в най-скоро време. Това означава днес следобед, когато момчетата се върнат от работа на новия бент.

— Кога се състоя съдът? — попита Кромптън.

— Тази сутрин.

— А убийството?

— Около три часа преди съда.

— Бързо работите — каза Кромптън.

— Ние тук в Кървавата делта не си губим времето — гордо се съгласи Тайлър.

— Сигурно — потвърди Кромптън. — Даже ще обесите човека преди жертвата му да е умряла.

— Казах ти, че Финч си отива — присви очи Тайлър. — Виж какво, чужденецо, що не си гледаш работата? Както ми се въртиш наоколо и недоволстваш от правосъдието на Кървавата делта, да не си намериш и ти майстора. Не ни трябва на нас всякакви тарикати — адвокати, че да ни казват кое е правилно и кое не.

— Остави го на мира и се махай отук — прошепна разтревожено Лумис на Кромптън.

Кромптън не му обърна внимание.

— Господин Тайлър, Дан Стак ми е полубрат — каза той на шерифа.

— Лош късмет — отвърна Тайлър.

— Наистина ще ви бъда благодарен, ако ми позволите да го видя. Само за пет минути. Да му предам последно сбогом от майка му.

— Няма начин — отвърна шерифът.

Кромптън бръкна в джоба си и измъкна пачка банкноти.

— Само за две минути.

— Е... Може би да мога... По дяволите!

Като проследи погледа на Тайлър, Кромптън видя голяма група мъже, които се приближаваха по прашната улица.

— Ето че и момчетата идат — каза Тайлър. — Сега вече няма да може, даже и да искам. Но мисля, че можеш да гледаш бесенето.

Кромптън се отстригна от пътя. Групата се състоеше поне от петдесетина мъже и още идеха. Повечето бяха високи, груби и здрави мъже и повечето носеха оръжия. Те поговориха с шерифа.

— Недей да вършиш глупости — предупреди Лумис.

— Всъщност не мога да направя нищо — каза Кромптън.

Шерифът Тайлър отвори вратата на хамбара. Вътре влязоха група мъже, които излязоха, влачейки едного. Кромптън не можеше да види как изглежда, защото тълпата го закриваше.

Той последва тълпата към другия край на града, където върху клона на едно яко дърво бе праметната примка.

— Свършвайте го! — завика тълпата.

— Момчета! — чу се приглушеният глас на Дан Стак. — Позволете ми да говоря.

— Върви по дяволите — извика един от мъжете. — Свършвайте го!

— Последната ми дума! — извика Стак.

Внезапно шерифът изрева:

— Позволете му да си каже думата, момчета. Това е право на смъртника. Давай, Стак, но не се увличай.

Бяха качили Дан Стак върху една каруца с примката на врата. Другият край на въжето бе прехвърлен през клона и оттатък го държаха дузина ръце. Най-накрая Кромптън бе в състояние да го види. Той гледаше, очарован от вида на тази така дълго търсена част от своя характер.

Дан Стак бе едър, здрав мъж. Грубите му, дълбоко изрязани черти показваха белезите на страст и омраза, страх и насилие, тайна мъка и тайни пороци. Той имаше широки ноздри, уста, пълна със здрави зъби, и тънки, строги устни и тъмни, предателски очи. Върху изгорялото му чело се спускаше тъмна коса, а брадата му бе прорасла. Лицето издаваше неговия стереотип — въздушния, холеричен темперамент, предизвикан от твърде много гореща жлъч, караща човек бързо да изпада в ярост и да губи разсъдък си.

Стак гледаше над главите към блестящото бяло небе. Той бавно наведе глава и бронзовата добавка към дясната му ръка блесна червеникаво на слънцето.

— Момчета — заговори Стак. — Правил съм много лоши неща през живота си.

— Ти ли ни го казваш? — отвърнаха от тълпата.

— Бях лъжец и измамник — извика Стак. — Ударих момичето, което обичах. При това го ударих силно, защото исках да я нараня.

Ограбих собствените си родители. Донесох червената смърт за нещастните туземци на тази планета. Момчета, аз не живях добре!

Тълпата се изсмя на самокритичната му реч.

— Но искам да знаете — продължи Стак. — Искам да знаете, че съм се борил с греховната си природа и съм се опитвал да я превъзмогна. Борих се със стария дявол в душата си, доколкото можех. Записах се при „Бдителните“ и две години бях примерен мъж. Но после лудостта ме обхвана отново и аз започнах да убивам.

— Свърши ли? — попита шерифът.

— Но искам вие всички да знаете едно — извика Стак и бялото на очите му блесна върху почервенялото лице. — Признавам всички свои лоши постъпки. Признавам ги напълно и докрай. Но, момчета, аз не съм убил Бартън Финч!

— Е, добре — каза шерифът. — Свърши вече, да свършваме и ние.

Стак завика:

— Чуйте ме! Финч беше мой приятел, единственият ми приятел на този свят! Опитах се да му помогна, разтърсих го леко, за да му дойде акъла в главата. И когато това не стана, предполагам, че съм полудял и затова съм разрушил кръчмата на Мориарти и съм счупил по някой и друг кокал на момчетата. Но ви се кълна пред Бога, че не съм наранил Финч!

— Е, свърши ли вече? — настоя шерифът.

Стак отвори уста, затвори я и кимна.

— Добре, момчета — каза шерифът. — Давайте!

Мъжете започнаха да придвижват каруцата точно под клона. А Стак, с безнадеждно отчаян поглед забеляза Кромптън.

И го позна.

В това време Лумис говореше много бързо на Кромптън.

— Внимавай, спокойно, недей да правиш нищо, не му вярвай, виж какво е правил, спомни си всичките му престъпления, той ще ни провали, ще ни разкъса на парченца. Той е доминираща личност, той е силен, убиец, той е зло.

Кромптън за част от секундата си спомни предположението на доктор Беринджър за шансовете му за успешна реинтеграция.

„Лудост или още по-лошо...“

— Напълно покварен — продължаваше Лумис, — зъл, непотребен, напълно безнадежден!

Но Стак беше част от него! Стак също мечтаеше за промяна, бе се борил със себе си, не бе успял и пак се бе борил. Стак *не* беше напълно безнадежден случай. Не повече от Лумис или него самия.

Но дали Стак казваше истината? Или тази страстна реч е била последен опит да омае хората с надеждата, че ще му простят?

Трябваше да повярва в доброто, в Стак. Трябваше да му даде възможност.

Когато каруцата стигна на определеното място, очите на Стак бяха втренчени в Кромптън. Кромптън взе решението си и позволи на Стак да се присъедини.

Когато тялото на Стак увисна на въжетото, разтърси се страшно и висна неподвижно, тълпата изрева. А Кромптън залитна от удара, когато разумът на Стак влезе в него.

После припадна.

Когато дойде на себе си, Кромптън установи, че лежи върху походно легло в малка, едва осветена стаичка.

— Добре ли си? — попита някакъв глас. След миг Кромптън разпозна шериф Тайлър, който се бе надвесил над него.

— Да, вече съм добре — без да се замисля отвърна Кромптън.

— Предполагам, че тая работа е нещо като шок за цивилизован човек като теб. Мислиш ли, че може вече да те оставя сам?

— Разбира се — бавно отвърна Кромптън.

— Добре. Защото имам да свърша това-онова. След час-два ще дойда да те нагледам.

Тайлър излезе. Кромптън опита да се стегне.

Интеграция... Сливане... Цялост... Дали ги бе постигнал през оздравителния период на безсъзнанието? Той нерешително потърси в разума си. Откри Лумис, който опяваше с отчаяние и ужас нещо за Оранжевата пустиня, пътешествия по Диамантените планини, за удоволствията от жените, лука, чувствеността и красотата.

И Стак беше там. Твърд и неподвижен, отделен.

Кромптън поговори с него, разум с разум, и разбра, че Стак е бил напълно честен в последната си реч. Стак искрено искаше да се

промени, да стане по-умерен, да може да се самоконтролира.

И освен това Кромптън разбра, че Стак бе напълно и абсолютно *неспособен* да се промени, да се самоконтролира, да стане по-умерен. Дори и сега, въпреки усилията си, Стак бе изпълнен със страстно желание за мъст. Умът му се мяташе яростно и представляваше пълна противоположност на треперливия хленч на Лумис. Из мислите му плуваха велики мечти за отмъщение, пищни планове за завладяване на цяла Венера. Да направи нещо за проклетите туземци, да ги премахне напълно, да освободи място за земните хора. Да разкъса този проклет Тайлър парче по парче. Да разстреля населението на целия град и да каже, че туземците са го направили. Да си създаде група от верни мъже, лична армия от верни на СТАК хора, в която да поддържа желязна дисциплина, без слабости и колебания. Да премахне „Бдителните“ и тогава никой да не може застане на пътя на завладяването, убийството, мъстта, яростта, терора!

Притиснат от двете страни, Кромптън се опита да балансира, да разпростре контрола се върху двете личности. Помъчи се да съедини компонентите в едно цяло. В стабилно цяло. Но разумите се отдръпнаха и не пожелаха да се откажат от автономността си. Линиите на разделението се задълбочиха, появиха се нови и антагонистични противоречия и Кромптън почувства, че е заплашена собствената му стабилност и здраве.

Тогава Дан Стак, продължаващ да се занимава с мислите за реформи се отвлече от тях за миг.

— Извинявай — каза той. — Не мога да се спра. Трябва ти другият.

— Какъв друг?

— Опитвах се — изстена Стак. — Опитвах да се променя! Но в мен имаше твърде много огън и лед. Реших, че ще мога да се излекувам сам. И затова се разцепих.

— Ти какво?

— Не ме ли чуваш? — попита Стак. — Аз също бях шизоид. От латентен тип. Проявих се тук, на Венера. Затова, когато се върнах в Порт Ню Хаарлем, аз намерих още едно дюрерово тяло и се разцепих... Но сгреших!

— Значи има *още един* от нас? — извика Кромптън. — Разбира се, че няма да можем да се реинтегрираме! Кой е той, къде е?

— Опитвах се — изстена Стак. — О, колко опитвах! Ние бяхме като братя, той и аз. Аз мислех, че ще се науча от него. Той беше толкова тих, добър, търпелив и спокоен! Бях започнал да се уча! Но той започна да се предава.

— Кой е бил той? — настоя Кромптън.

— И аз се опитах да му помогна, да го изкарам от това състояние. Но той си отиваше бързо, защото не искаше да живее. Последният ми шанс си отиваше и аз май малко луднах, разтърсих го и изпочупих всичко в кръчмата на Мориарти. Но аз не съм убил Бартън Финч! Той просто сам не искаше да живее!

— *Финч* ли е последният ни компонент?

— Да! Ти трябва да стигнеш до него преди той да си позволи да умре. И ти трябва да го вземеш при нас. Той се намира в малката стая зад магазина. Ще трябва да побързаш...

Стак се оттегли обратно в мечтите си за червената смърт, а Лумис продължи да мрънка за пещерите Ксанаду.

Кромптън издигна тялото на Кромптън от леглото и го повлече към вратата. Надолу по улицата можеше да види магазина на Стак.

— *Стигни до магазина* — каза си той и залитна по улицата.

Извървя един милион мили. Пълзя хиляди години из планини, през реки, пустини, блата и пещери, които го водеха до центъра на земята и после го извеждаха към неизмерими океани, които той трябваше да преплува. И в края на това дълго пътуване, той стигна до магазина на Стак.

В задната стая, върху едно канапе, завит с одеяло до брадата си, лежеше Финч, последната му надежда за реинтеграция. Когато го погледна, Кромптън осъзна отчаяната безнадеждност на цялото си пътуване.

Финч лежеше съвсем тихо, с отворени очи, които гледаха в нищото. Лицето му беше едрото, бяло и безизразно лице на идиот. Тези меки черти като на Буда, показваха нечовешко спокойствие. Това беше личност, която нито очаква, нито иска нещо. От устните му се точеше тънка ивица слюнка, а сърцето му биеше съвсем слабо. Най-малко адекватен от четиримата, той бе точно изражение на земния характер на флегматика, който кара човек да бъде пасивен и незаинтересован.

Кромптън сподави яда си и коленичи до леглото. Загледа се в очите на идиота и се опита да накара Финч да го види, да го познае и да се присъедини към него.

Финч не виждаше нищо.

Беше се провалил. Кромптън позволи на измореното, изтощено тяло на Кромптън да се отпусне до леглото на идиота. Той безмълвно се наблюдаваше как се отдава на лудостта.

Тогава Стак с неповторимото си усърдие на реформатор се измъкна от мечтите си за отмъщение. Заедно с Кромптън той пожела идиотът да погледне и да види. И Лумис потърси и намери сили и се присъедини към тях.

Тримата заедно гледаха идиота. И Финч, предизвикан от три четвърти от самия себе си, от частите, желаещи неудържимо постигането на целостта, направи последния жест. В очите му за миг се появи изражение. Той *разпозна*.

И се присъедини. Кромптън усети да го изпълва огромното търпение и толерантност на Финч. Четирите основни характера — темпераментите — земята, въздухът, огънят и водата — най-после се бяха съединили. И най-после бе възможно сливането.

Но какво бе това? Какво ставаше? Коя сила вземаше връх сега и караше всичко да се завърти пред очите му?

Кромптън се замая в конвулсии, опита да разкъса гърлото си с нокти и почти успя, след което падна на пода близо до трупа на Финч.

Когато тялото върху пода отвори очите си отново, то се прозя и протегна хубаво, радвайки се на усещането, което му даваха въздухът, светлината и цветовете наоколо. То бе доволно от себе си, помисли, че на този свят има да се върши още много работа, има да се открива любовта и да се изживее един цял живот.

Тялото, бивше притежание на Алистър Кромптън, наемано за известно време от Едгар Лумис, Дан Стак и Бартън Финч, се изправи. Осъзна, че сега ще трябва да си измисли ново име.

[1] Град в щата Тексас, станал нарицателен като гнездо на порока — *Бел.ред.* ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.